

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) ศึกษา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ด้านรูปร่างและความสัมพันธ์กับความรู้สึกลึกๆในตนเองของนักเรียนมัธยมปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของนักเรียน

ข้อมูลทั่วไปพบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง มีอายุ 17 ปี โดยเกิดเป็นลูกคนที่ 1 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีการศึกษาอยู่ในโรงเรียนแบบสหศึกษา และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในแผนวิทยาศาสตร์ ส่วนผลการเรียนพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากกว่า 3.50 และมีวิธีในการออกกำลังกายโดยการวิ่งหรือเดิน โดยส่วนมากมีน้ำหนักตัวระหว่าง 41 – 50 กิโลกรัม โดยมีน้ำหนักในอุดมคติคือ 41 – 50 กิโลกรัมเช่นกัน สำหรับส่วนสูงพบว่าส่วนมากมีความสูง 161 – 170 เซนติเมตร และมีค่าดัชนีมวลกาย (BMI) อยู่ในระดับปกติ มากที่สุด

ในด้านข้อมูลครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา โดยมีสถานภาพของครอบครัวเป็นลักษณะบิดามารดาอยู่ด้วยกัน และส่วนใหญ่บิดายังมีชีวิตอยู่ โดยบิดามีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพค้าขาย สำหรับมารดา พบว่า ส่วนใหญ่ยังมีชีวิตอยู่ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพค้าขาย และส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้มากกว่า 30,000 บาท สำหรับน้ำหนักของสมาชิกในครอบครัวที่มีน้ำหนักเกิน พบว่า มีน้ำหนักเกินอยู่เพียงร้อยละ 48.3 โดยมีญาติที่มีน้ำหนักเกินมากที่สุด ร้อยละ 10.3

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนพบว่า ส่วนใหญ่มีความสนิทสนมกันดี ไม่ค่อยทะเลาะกัน ลักษณะของเพื่อนที่คบอยู่ส่วนใหญ่มีความสุขสนุกสนานร่าเริง ในส่วนของสุขภาพส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว และความคิดในการคุมน้ำหนักพบว่า ส่วนใหญ่มีแนวความคิดในการคุมน้ำหนัก โดยใช้วิธีการออกกำลังกายมากที่สุด รองลงมาคือ ใช้การคุมอาหาร

2. ลักษณะของความพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง และความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่างในระดับพอใจปานกลาง มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองด้านทั่วไปในระดับปานกลาง มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองด้านโรงเรียนในระดับปานกลาง มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองในด้านครอบครัวในระดับปานกลาง มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองด้านสังคมสัมพันธ์ ในระดับพอใจปานกลาง และมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับพอใจปานกลาง

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง

พบว่า ปัจจัยด้านเพศมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยเพศชาย มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า เพศหญิง

ปัจจัยด้านสมาชิกในครอบครัวมีน้ำหนักเกินมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยจะพบว่า ผู้ที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวที่น้ำหนักเกิน มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่มีสมาชิกในครอบครัวที่น้ำหนักเกิน

ปัจจัยด้านประวัติการมีโรคประจำตัว ไม่มีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง

ปัจจัยด้านมีความคิดในการควบคุมน้ำหนักมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยจะพบว่า ผู้ที่ไม่มีความคิดในการควบคุมน้ำหนักมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่มีความคิดในการควบคุมน้ำหนัก

ปัจจัยด้านผู้ที่อยู่อาศัยด้วย ไม่มีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง

ปัจจัยด้านสถานภาพของครอบครัว ไม่มีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง

ปัจจัยด้านอายุ ไม่มีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง

ปัจจัยด้านอาชีพบิดามีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยจะพบว่า ผู้ที่มีบิดาประกอบอาชีพค้าขายหรือรับจ้าง มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยกว่า อาชีพอื่น

ปัจจัยด้านอาชีพมารดามีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยจะพบว่า ผู้ที่มีมารดาที่ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยกว่า ผู้ที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ

ปัจจัยด้านระดับน้ำหนักมาตรฐาน (BMI) มีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยจะพบว่า ผู้ที่มีระดับน้ำหนักมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์ผอม มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่มีระดับน้ำหนักมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์อ้วน

ปัจจัยด้านระดับชั้นมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่า มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่เรียนในระดับชั้นต่ำกว่า

ปัจจัยด้านแผนการเรียนมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ที่เรียนในแผนภาษาญี่ปุ่น, จีน มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่เรียนในแผนอื่น ๆ

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไม่มีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง

ปัจจัยด้านลำดับการเกิด ไม่มีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง

ปัจจัยด้านภูมิลาเนาไม่มีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง

ปัจจัยด้านประเภทโรงเรียนที่ศึกษามีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาหญิงล้วน มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่เรียนในโรงเรียนประเภทอื่น

ปัจจัยด้านผลการเรียนมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่าผู้ที่มีผลการเรียนอ่อนและ ผู้ที่มีผลการเรียนสูง

ปัจจัยด้านระดับรายได้ของครอบครัวมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้มีฐานะระดับปานกลางมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่มีฐานะยากจน และฐานะร่ำรวย

ปัจจัยด้านน้ำหนักมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยจะพบว่า ผู้มีน้ำหนักตัวน้อยมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่มีน้ำหนักตัวมาก

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยด้านเพศไม่มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

จากตารางพบว่า ปัจจัยด้านสมาชิกในครอบครัวมีน้ำหนักเกินมีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง ผู้ที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวที่น้ำหนักเกิน มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองมากกว่าผู้ที่มีสมาชิกในครอบครัวที่น้ำหนักเกิน

ปัจจัยด้านประวัติการมีโรคประจำตัวไม่มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยด้านมีความคิดในการควบคุมน้ำหนักไม่มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยด้านผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยไม่มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยด้านสถานภาพของครอบครัวไม่มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยด้านอายุมีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง โดย ผู้ที่มีอายุน้อยมีค่าเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองน้อยกว่าผู้ที่มีอายุ มากกว่า

ปัจจัยด้านอาชีพบิดาไม่มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยด้านอาชีพมารดา มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่มีมารดาที่ประกอบอาชีพ รัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองมากกว่า ผู้ที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ

ปัจจัยด้านระดับน้ำหนักมาตรฐาน (BMI) ไม่มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยด้านระดับชั้นมีผลต่อความรู้สึกภูมิใจใน โดยผู้ที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่า มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองมากกว่า ผู้ที่เรียนในระดับชั้นต่ำกว่า

ปัจจัยด้านแผนการเรียนมีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่เรียนแผนภาษาญี่ปุ่น, จีน มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองมากกว่า ผู้ที่เรียนในระดับแผนอื่น ๆ

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่มีความสนิทสนมกันดี ไม่ค่อยทะเลาะกับเพื่อน มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองมากกว่า ผู้ที่มีการทะเลาะกันกับเพื่อน

ปัจจัยด้านลำดับการเกิด ไม่มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยด้านภูมิลำเนา ไม่มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยด้านโรงเรียนที่ศึกษามีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่เรียนในโรงเรียนหญิงล้วน มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองน้อยกว่า ผู้ที่เรียนในโรงเรียนแบบอื่น

ปัจจัยด้านผลการเรียนมีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่มีผลการเรียนดีมากมีค่าเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองมากกว่า ผู้ที่มีผลการเรียนในระดับต่ำกว่า

ปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัวมีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวสูง มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองมากกว่า ผู้ที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำกว่า

ปัจจัยด้านน้ำหนัก ไม่มีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

5. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกภูมิใจในตนเองกับความพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง

ปัจจัยด้านความภูมิใจในตนเองมีผลต่อความพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ที่มีระดับความภูมิใจในตนเองมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่างมากกว่า ผู้ที่มีความภูมิใจในตนเองน้อย

6. ปัจจัยทำนายความพึงพอใจในภาพลักษณ์เกี่ยวกับรูปร่าง

พบว่า ตัวแปรน้ำหนัก สามารถพยากรณ์ความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่างของตนเองได้ร้อยละ 8.3 โดยเมื่อเพิ่มตัวแปร BMI สามารถพยากรณ์ความรู้สึกพึงพอใจได้ร้อยละ 25.3 เมื่อเพิ่มตัวแปรระดับรายได้ของครอบครัว สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจได้ร้อยละ 25.5 และเมื่อเพิ่มตัวแปรความภูมิใจในตนเอง สามารถพยากรณ์ความรู้สึกพึงพอใจได้ร้อยละ 30.2

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่างและความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

จากการศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่างและมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองด้าน โรงเรียน ด้านครอบครัว ด้านสังคม และภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Levenberg [28] ที่ศึกษาเรื่องการประเมินตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นเกรด 3-6 พบว่าการประเมินตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์กันทางบวก และถ้าอายุมากขึ้นจะมีความมั่นใจในการประเมินตนเองมากขึ้นและมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังเช่น Erikson [24] ได้กล่าวถึงพัฒนาการของความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองว่า เด็กอายุ 7-8 ปี มีการสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่แตกต่าง 3 ด้านคือ ความรู้สึกภาคภูมิใจตนเองด้านการศึกษา ความรู้สึกภาคภูมิใจตนเองด้านร่างกาย ความรู้สึกภาคภูมิใจตนเองด้านสังคม โดยเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นความรู้สึกภาคภูมิใจในเด็กมีลักษณะที่คล้ายกับผู้ใหญ่ที่สนิท นับถือ ยกย่อง และเริ่มมีบทบาทใหม่ทางเพศ ซึ่งเป็นเวลาที่บุคคลค้นหาตนเอง และยังมีผลสอดคล้องกับการศึกษาของ Rubin และคณะ [30] ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในวัยเด็ก 12 ปี พบว่า ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา และสอดคล้องกับ Guinn [106] ที่พบว่า ผู้ที่รับรู้ภาพลักษณ์เกี่ยวกับรูปร่างด้านลบ จะเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Oksoo [107] กล่าวว่า การรับรู้ปัญหาของน้ำหนักมีความสำคัญทางสถิติถึงการทำนายการเห็นคุณค่าในตนเอง ที่ระดับ $P < .001$ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Skerblin [108] ที่ศึกษาถึงภาพลักษณ์ในเด็กวัยรุ่นกับการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า ปัจจัยทางจิตใจ (ความเครียดและการเห็นคุณค่าในตนเอง) มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุมน้ำหนักและความไม่พอใจในภาพลักษณ์เกี่ยวกับรูปร่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $P < .01$

ซึ่งจากผลการศึกษาที่เราสามารถอธิบายได้ว่า ความพึงพอใจในภาพลักษณ์เกี่ยวกับรูปร่างกับการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือ การเห็นคุณค่าในตนเองก็คือการรับรู้และประเมินเกี่ยวกับตนเอง ว่าเป็นเช่นไร ไม่ว่าจะในด้านรูปร่าง หน้าตาการทำงาน เป็นต้น หากเราประเมินหรือรับรู้ว่ามีภาพลักษณ์เกี่ยวกับรูปร่างเป็นเช่นไร ก็ย่อมจะส่งผลไปถึงการเห็นคุณค่าในตนเองด้วย

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านระดับชั้นมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่า มีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่เรียนในระดับชั้นต่ำกว่า ปัจจัยด้านแผนการเรียนมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ที่เรียนในแผนภาษาญี่ปุ่น

จีน มีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่เรียนในแผนอื่น ๆ ปัจจัยด้านประเภทโรงเรียนที่ศึกษามีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาชายล้วน มีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่เรียนในโรงเรียนประเภทอื่น ปัจจัยด้านผลการเรียนมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่มีผลการเรียนอ่อน และ ผู้ที่มีผลการเรียนสูง ปัจจัยด้านระดับรายได้ของครอบครัวมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้มีฐานะระดับปานกลางมีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่มีฐานะยากจน และฐานะร่ำรวย จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นการเกิดภาพลักษณ์ในมุมมองของตนเอง ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่เกิดจากความคิดและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของตนเอง ดังเช่นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเรียนในแต่ละโรงเรียน มีแผนการเรียน และระดับชั้นการเรียนที่ต่างกันออกไป จึงทำให้มุมมองภาพลักษณ์ตนเองแตกต่างกัน ภาพลักษณ์ตนเองจึงเปรียบเสมือนภาพที่บุคคลส่องกระจกเงา และบุคคลจะให้คุณค่าความคิดและความเชื่อมั่นของตนเอง โดยมีการแสดงออก มีความเชื่อมั่นตนเองและสามารถเคารพตนเองและผู้อื่นได้ ดังเช่น โคมส์และสไนก (Combs & Snygg) [57] กล่าวว่า ไม่มีประสบการณ์ใดจะมีความสำคัญในการพัฒนาภาพลักษณ์ของตนในวัยเด็กได้เท่ากับประสบการณ์ครอบครัว และภาพลักษณ์ของตนในวัยเด็ก จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาภาพลักษณ์ของบุคคลในวัยต่อไป พัฒนาการของภาพลักษณ์จะพัฒนาไปในทางที่ดีหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการด้านร่างกายจิตใจประกอบกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ครอบครัว เพื่อน สังคม และวัฒนธรรมหากพื้นฐานของพัฒนาการของภาพลักษณ์สามารถไปอย่างต่อเนื่องจะทำให้บุคคลนั้นมีพัฒนาการที่สมบูรณ์สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านแผนการเรียนมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ที่เรียนในแผนภาษาญี่ปุ่น,จีน มีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่เรียนในแผนอื่น ปัจจัยด้านประเภทโรงเรียนที่ศึกษามีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาชายล้วน มีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่เรียนในโรงเรียนประเภทอื่น ผลการวิจัยดังกล่าวมีความขัดแย้งกับการศึกษาของ เวนดี และนิวบิวรี (Wendy and Newsbury) [96] ที่ศึกษาเรื่อง Women and Body Image: A Qualitative Analysis โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้หญิง 30 คน อายุระหว่าง 20-30 ปี พบว่า ในความสัมพันธ์ทางสังคมและบุคคลอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อผู้หญิงอย่างมากต่อการมองภาพลักษณ์ทางร่างกายของผู้หญิงเอง ซึ่งบุคคลดังกล่าวได้แก่ ครอบครัว เพื่อน อันมีความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายของบุคคล โดยผู้หญิงตีความสถานการณ์แวดล้อมด้วยตนเองแล้วก็จะตระหนักถึงตนเอง รับรู้ ตัดสินใจและรู้สึกถึงภาพลักษณ์ทางร่างกายของตนเอง ซึ่งมีความขัดแย้งกับการศึกษาของ สังกี ศรีมุกดา [97] ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็กวัยรุ่น โดยศึกษาจากนักเรียนชาย-หญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนกวิทยาศาสตร์และแผนกศิลป์ศาสตร์ ในโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา พบว่า แผนกวิชาที่ศึกษาและประเภทของโรงเรียน ไม่มีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ตนเอง และยังพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของกลุ่มต่าง ๆ

ปัจจัยด้านระดับรายได้ของครอบครัวมีผลต่อความรู้สึกพึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง โดยผู้มีฐานะระดับปานกลางมีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ที่มีฐานะยากจน และฐานะร่ำรวย ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วูและคณะ (Wu, et al.) [90] ได้ศึกษาถึงปัจจัยทางครอบครัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์เกี่ยวกับรูปร่างและการควบคุมน้ำหนักเด็ก พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมควบคุมน้ำหนัก คือ ระดับความอ้วน ระดับการศึกษาของพ่อแม่ โครงสร้างของครอบครัว และระดับเศรษฐฐานะของครอบครัว

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านระดับชั้นมีผลต่อความรู้สึกภูมิใจใน โดยผู้ที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่า มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจใจตนเองมากกว่า ผู้ที่เรียนในระดับชั้นต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Stein [27] ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง กับค่านิยมของบุคคลค่านิยมระหว่างบุคคลใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นสูงสุดมีค่าสหสัมพันธ์กับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญ ปัจจัยด้านแผนการเรียนมีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่เรียนแผนภาษาญี่ปุ่น, จีน มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจใจตนเองมากกว่า ผู้ที่เรียนในระดับแผนอื่น ๆ ปัจจัยด้านโรงเรียนที่ศึกษามีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่เรียนใน โรงเรียนหญิงล้วน มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจใจตนเองมากกว่า ผู้ที่เรียนใน โรงเรียนแบบอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการอธิบายถึงองค์ประกอบภายนอกของความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของ Coopersmith [23] ที่กล่าวว่าสภาพแวดล้อมภายนอกที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วยส่งผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันออกไป เช่น โรงเรียนและการศึกษา ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจาก โรงเรียนจะช่วยส่งเสริมความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้นเนื่องจาก โรงเรียนมีหน้าที่ช่วยอบรมให้เด็กมีความรู้ ความสามารถ มีความเชื่อมั่น มีทักษะและความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการทำกิจกรรมโดยไม่ขัดกับกฎระเบียบที่วางไว้จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง พึ่งพาตนเองได้ เท่ากับเป็นการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กนักเรียน แต่การศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สติธภัสระ [34] ที่ศึกษาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า วัยรุ่นที่มีความแตกต่างกันในด้านระดับชั้นเรียนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีผลต่อความรู้สึกภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่มีความสนิทสนมกันดี ไม่ค่อยทะเลาะกับเพื่อน มีค่าเฉลี่ยความภูมิใจใจตนเองมากกว่า ผู้ที่มีการทะเลาะกันกับเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Greenberg และคณะ [29] ได้ศึกษา

เปรียบเทียบถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนกับบิดามารดาที่มีผลต่อภาวะจิตใจของวัยรุ่น ในด้านความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและความพึงพอใจในชีวิตโดยศึกษาวัยรุ่นอายุ 12-19 ปีที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษา พบว่า สัมพันธภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดาและกลุ่มเพื่อนที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง และพบว่า ปัจจัยด้านผลการเรียนมีผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่มีผลการเรียนดีมักมีค่าเฉลี่ยความภูมิใจในตนเองมากกว่า ผู้ที่มีผลการเรียนในระดับต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Levenberg [28] ศึกษาเรื่องการประเมินตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรู้สึกภาคภูมิใจในนักเรียน ชั้นเกรด 3-6 พบว่าการประเมินตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรู้สึกภาคภูมิใจตนเองมีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังที่ Coopersmith [23] ได้แบ่งองค์ประกอบภายในของความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองว่า ความสามารถของบุคคลในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ถือได้ว่ามีความสัมพันธ์กับการประสบความสำเร็จของบุคคลทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมภายในโรงเรียน ครอบครัวหรือสังคม ลักษณะดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง แต่การศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนารี เฑชะ โสภวิวัฒน์ [33] ที่ศึกษาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน แม้ว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนและครอบครัวจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจกับตนเองแล้วยังมีต้องพิจารณาถึงระดับสติปัญญาที่แตกต่างกันด้วยเนื่องจากระดับสติปัญญาที่จะเป็นตัวสนับสนุนให้กิจกรรมหรือการกระทำนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นถ้าผู้เรียนอยู่ในวัยเรียนใช้ความสามารถสติปัญญาที่มีอยู่อย่างเต็มที่และประสบความสำเร็จในการเรียนความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองจะเพิ่มมากขึ้น แต่ถ้าบุคคลพบกับความล้มเหลวบุคคลจะมีความรู้สึกที่ตนเองด้อยค่า ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสติปัญญาในการดำเนินกิจกรรมจึงมีผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองด้วย

ปัจจัยด้านแผนการเรียน และโรงเรียนมีผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง โดยผู้ที่เรียนภาษาญี่ปุ่นและภาษาจีน กับผู้ที่เรียนใน โรงเรียนหญิงล้วนมีความภูมิใจในตนเองมากกว่าผู้ที่เรียนแผนอื่น และโรงเรียนแบบอื่น มีความสอดคล้องกับความรู้สึกภาคภูมิใจของ Van Fleet และ Peterson [20] ที่กล่าวว่าความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเชื่อต่อคุณค่าและความดีของตนเอง จึงกล่าวได้ว่าผู้ที่เรียนในภาษาญี่ปุ่นและจีน กับ โรงเรียนแบบอื่นที่แตกต่างกับผู้อื่นจึงเชื่อต่อคุณค่าในภาษาและโรงเรียนที่เรียนซึ่งทำให้เกิดความภาคภูมิใจ

สำหรับผู้ที่บิดาและมารดา มีระดับการศึกษาและรายได้ที่สูงและอาชีพของบิดาและมารดาที่ทำงานรัฐวิสาหกิจทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าผู้ที่บิดาและมารดา มีการศึกษาต่ำและมีอาชีพอื่น นั้น มีความสอดคล้องกับความรู้สึกของ Maslow [18] ที่กล่าวถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่เกิดจากความเห็นคุณค่าจากผู้อื่น ซึ่งรับรู้ได้จากการได้รับชื่อเสียง เกียรติยศ ซึ่งความรู้สึกภาคภูมิใจนี้จะทำให้เกิดความเชื่อมั่น รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพ ดังนั้นจากระดับการศึกษาและอาชีพของบิดาและมารดาที่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นนั้นจึงทำให้เกิดความรู้สึก

ภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าผู้อื่น ดังที่ นงลักษณ์ บุญไทย [22] ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองว่าเป็นความรู้สึกยอมรับและเคารพนับถือที่บุคคลมีต่อตนเอง ความเชื่อและมั่นใจว่าตนมีความสำคัญ และตัดสินใจมีความมีคุณค่าในตนเองจากการประเมินตนเองในเรื่องความสามารถและการยอมรับของสังคม

และผู้ที่มีอายุน้อยมีความภูมิใจในตนเองน้อยกว่าผู้ที่มีอายุมาก มีความสอดคล้องกับ Levenberg [28] ได้ศึกษาเรื่องการประเมินตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นเกรด 3-6 พบว่า ถ้าอายุมากขึ้นจะมีความมั่นใจในการประเมินตนเองมากขึ้นและมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มมากขึ้นด้วย

4. ปัจจัยทำนายความพึงพอใจในภาพลักษณ์เกี่ยวกับรูปร่างและความภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยทำนายความพึงพอใจความภูมิใจในตนเอง พบว่า ในการทำนายโดยใช้ตัวแปรอายุน้ำหนัก BMI ระดับรายได้ของครอบครัว ผลการเรียนและตัวแปรความพึงพอใจในภาพลักษณ์ที่สามารถพยากรณ์ความรู้สึกภาคภูมิใจเพิ่มขึ้นได้เพิ่มขึ้น มีความสอดคล้องกับ Levenberg [28] ได้ศึกษาเรื่องการประเมินตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นเกรด 3-6 พบว่า การประเมินตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์กันทางบวก

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีวิธีการเก็บตัวอย่างที่ต้องการ โดยสุ่มนักเรียน จากห้องเรียนและแผนการเรียนที่ต้องการเป็นรายบุคคล โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบต่างๆ แทนการเก็บตัวอย่างจากทั้งห้องเรียน
2. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร การขยายผลการศึกษาให้ครอบคลุมนักเรียนระดับชั้นอื่น สังกัดอื่น หรือนอกเขตกรุงเทพมหานคร ควรพิจารณาถึงความคล้ายคลึงของกลุ่มตัวอย่างด้วยและเพื่อให้ครอบคลุมประชากรให้กว้างขึ้นควรมีการศึกษาภาพลักษณ์ด้านรูปร่างในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น ในเด็กที่มีปัญหาทางด้านครอบครัว, เด็กเร่ร่อน หรือทำการเปรียบเทียบในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น โรงเรียนเอกชน กับโรงเรียนรัฐบาล, โรงเรียนที่มีชื่อเสียง, โรงเรียนที่มีขนาดของนักเรียนต่างกัน, โรงเรียนในเขตเมืองกับโรงเรียนนอกเขตเมือง
3. สถานภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ส่งผลต่อนักเรียนให้มีความแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลที่ใกล้เคียงกันควรจัดทำในกลุ่มนักเรียนที่มีสถานภาพทางสังคมที่ใกล้เคียงกันเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้
4. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจลึกซึ้งถึงปัจจัยที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง และนำปัจจัยที่พบมาส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดความพึงพอใจในภาพลักษณ์

ด้านรูปร่างและลดหรือขจัดปัจจัยที่ทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่พึงพอใจในภาพลักษณ์ด้านรูปร่าง ซึ่งจะ
เป็นส่วนสำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีสุขภาพจิตที่ดี และเป็นทรัพยากร
ที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป